

The image shows a piece of antique marbled paper. The pattern is a complex, organic design with large, irregular green and blue-green spots or 'cells' separated by thin, branching veins of yellow and brown. The overall effect is reminiscent of stone or biological tissue. The paper appears aged, with some wear and discoloration visible, particularly along the edges and in the center. A small, rectangular, off-white paper label is affixed to the bottom left corner.

4244

10

101

~~11 570~~

~~2591~~

~~Mr. Russell~~

811

~~249~~

~~R. Russell~~

~~1831¹⁰ Jan. 6.~~

~~Russell~~

Խ Ր Ա Տ

Յաղագս պատճառատման նախապահ-
պանողական ծաղկան:

Թարգմանեցեալ ՚ի Վրաց լեզուէ ՚ի Հայկազնի Բարբա-
ր Մելիքեանէն Աւագ Բախանայէ Ղաճաղեան Թիֆ-
լիսէն:

Ի բարձրապատիւ Հայրապետութեան ՏՆ
ԵՓՐԵՄԻ Սրբազնակատար Կաթողիկոսի
ԱՅ Հայոց. և Կաճաղերի, որ ՚ի գերագահ
Աթոռն Արարատեան ՚ի սբ Էջմիածին:

Եւ յառաջնորդութեան Հայոցն Ռուսաստանու
ՏՆ Յոհաննու արիաջան Առք Եպիսկոպոսի. և
սբն Աննայի առաջին աստիճան Կաճաղերի:

Ձգող-շաբար տպեցեալ ՚ի Վր Յեռագրոյ Թարգմանչին:

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Բարձրագոյն հրամանաւ հա-
տատեալ Տպարանի, Յովսէփ Ս. Յոհաննիսեանի
որ ՚ի գահոյանիստն

ՍԱՆԿՏՊԵՏՐՈՒՐԳ.

1815.

2394

От Мера

Касира Кур-
керинова.

Св. священный.

Умму

Кеберну - Мерино-
ву.

Подарки.

1850 год.

Բազում և այլ և այլ հիւան- Յաղագ-
գութեամբք տառապակրի մարդ- լիստու-
կայինս ազգ, բայց և ոչ միոյն 'ի տյ 'ի բնու-
նոցունց, պատճառեալէ զայսպի- կան ծաղ-
սի տրտմալից հետեւմունս նոցա . կանէ :

որպէս ծաղիկն բնական: Այս տա-
րածանի յաշխարհէ յաշխարհ և
'ի քաղաքէ 'ի քաղաք, ածելով
զմահունս մեծամեծս 'ի վերայ
ժողովրդեան: (*) Ոչ և մի եղա-
նակ տարւոյ՝ խռնդոտն լինի դժ-
նէութեան նորա, նա ոչ խնայէ
հասակի իմիք: Ծնողք համո-
զեալք տենչալի յուսով՝ ունիլ
զմխիթարութիւն ինչ 'ի ծերու-
թեան, 'ի զաւակաց իւրեանց մե-
ծաւ հոգունակութեամբ և աշ-

*) Արիւնհակառակ պատերազմի և մահամա-
տոյց հարուածոց չեն գործեալ երբէք
զայսքան մեծամեծ թշուառութիւն, որ-
քան ծաղկան բնականի:

խատանօք սնուցելոց • զրկին իսկ
 և իսկ ՚ի յայսմ հաճութենէ. կամ
 ՚ի ժամանակս տղայութեան նոցա.
 և կամ կորուսանեն զնոսա, ՚ի հա
 սանիլ նոցա առ արբունս հա
 սակի իւրեանց: Որդիք զրկեցան
 ՚ի ծնողաց իւրեանց, այն ինչ ու
 նէին զկարիս տեսչութեան նոցա.
 և կամ ողջամիտ ընտրութիւնս.
 և ևս՝ առողջացեալսն յայսմ ախ
 տէ, բազում անգամ մնային ըս
 պիք տգեղութեան ՚ի վերայ ե
 րեսաց. և կամ կորուսանեն նո
 քա զշարժողութիւն անդամոց •
 բայց որ ևս է թշուճառագոյն զըր
 կէին ՚ի լուսոյ աչաց: Նոյն ինքն
 փթթումն ծաղկան հասուցանէր
 զսարսափ՝ ոչ միայն ՚ի վերայ այնց
 ընտանեաց. առ որս նոյն երեւո
 թանայր. այլ և՝ տունք գրացեաց
 առ զնախազգ ուշութեան չտային
 մտանել առ ինքեանս, որոց վարա

կէին ծաղկամբ, զի մի տարափոխեացի 'ի նոցանէ ախտակրութիւն ծաղկան, առ ինքեանս : Թող զեայսպիսեաց արգելոյր ևս մուտ 'ի հասարակական տեղիս :

Սանազան հնարք գտեալ լինէին 'ի յետս ընկրկել զթշուառութիւնն յառաջացեալս 'ի ծաղկէ :

Գռեհիկ ժողովուրդք՝ մինչ հաւաստէին 'ի վերայ ումեք, 'ի ծանօթից իւրեանց՝ կամ յազգականաց զծաղիկ բարի, մուծանէին 'ի տունս նոցա զմանկունս՝ և կամ զչափահասակս, տակաւին անտարափոխսն 'ի ծաղկանէ . և թող ունին զնոսա ընդ ախտացեալսն ծաղկամբ փոքր ինչ ժամանակ . որպէս զի տարափոխութեամբ՝ ընկալեալ էր նոցա զաղտ ծաղկի :

Հնարք գտա-
րելոյ զմասն
ծաղկան 'ի
նախապաշար
հանէ իւր-
հոծելոյ :

վերադարձեալքն 'իտունս իւ-
րեանց, տային զփողս ծաղկաւո-
րաց: Քանզի կարծէին ըստ նա-
խապաշարման իւրեանց, որպէս
թէ գնեալ ծաղիկն թուլագոյնս
ներգործէր. քանթէ՝ որ ընկալ-
եալ լինէր ձրի: Բայց այն ինչ
գնօղն՝ վիճակեալ էր տկար կազմը
ոճածոյ, և կամ թէ՝ ունէր զտրամա-
դրութիւն առ այլ ինչ հիւան-
դութիւն. յայնժամ գնումնս այս՝
արժ լինէր կենօք չափ նմա:

Ժողովուրդք թափառականք
այն ինչ հաւաստէին զծաղիկ 'ի
վերայ ուրուք ընտանեաց իւր-
եանց. յայնժամ թողունէին զհի-
ւանդն 'ի վայրս յապատտան ճա-
կատագրի. հազիւ ուրեմն հասու-
ցանելով նոցա զկերակուր և
զըմպելի. ոչ համարձակեցեալ
յագենալ ընդ նոսա:

Եւս յուսալիւր միջնորդ կալ Ստորին հը
 եալ եղև զառաջինն ՚ի պատուհանս զոստիկ
 տել զքնական ծաղիկ մարդոյ : ինչնս յու
 Բայց յաղագս գործածութեանս ՚ի ծաղիկ :
 այսր հնարից , ընտրեալ լինէր
 յատկացեալ եղանակ տարւոյ . և
 մանաւանդ գարնան, կամ աշնան :
 Բաց ՚ի յայսմանէ հարկաւորէր
 ունիլ զմեծ զգուշութիւն ՚ի յըն-
 թացս հիւանդութեան . և հան-
 դերձ այսու ամենայնիւ՝ ըստ ծա-
 նութեան փորձառու բժշկաց
 ՚ի թուոյ նոցունց, որոց պատուհա-
 տէին զծաղիկ, մեռանէին ՚ի հա-
 թիւրոց մի :

Առ ՚ի մարդկային երջանկու Ստորին հնար
 թիւն, յարդի ժամանակիս գը յուսալիւր
 տեալ եղև վասն ահարկու հիւան զոստիկ
 դութեանս այսորիկ . հնարք նա-
 խապահարանողական . սոսկական,
 աներկիւղ և օգտամատոյց . և այն

է, որ կատարի 'ի պատուհաստումն
 ծաղկան կովու. որ վասն այն կու
 չի և այսու անունամբ: Իբրև զի
 նիւթս այս ծաղկան, ընկալեալ
 լինի 'ի կովու: Իսկ որովհետև
 նիւթս այս պատուհաստի 'ի բազում
 հարիւր հազարաւոր անձինս, մե
 ծաւ բաճականութեամբ չկորու
 տեալ ըզնեւգործութիւն իւր՝ պա
 հէ զյատկութիւն նախապահպա
 նօղ բնական ծաղկան մարդոյ, ու
 բեմն չէ պարտ կոչել նախապահ
 պանողական ծաղիկ կովու. այլ
 մարդկան:

Այս հնարք 'ի վարկանի յա
 մենայն եղանակի տարւոյ. և յիւ
 բաքանչիւրում չափու հասակի:
 սկսեալ 'ի մանկութենէ մինչև ցը
 կատարեալ հասակ ամաց. այնք՝
 որք ունին զնախապահպանողա
 կան ծաղիկ, ենթարկին ընդ թե

Թե արկածիւք, որք ոչ Թողուն
երբէք զկնի ինքեանց չարախտա-
վատ հետեւունս :

Հնար պատուհաստելոյ զնախա-
պահպանողական ծաղիկ, կայանայ
'ի հետեւեալսն յայդոսիկ : Նախ
քան զպատուհաստել զծաղիկ 'ի
յերեսայս, կամ 'ի մարդիկ չափա
հասակ . պարտէ լողացուցանել
զնոսա 'ի բաղանիս և կամ յաճա-
ղանս ջերմ ջրով . որպէս վասն
պահելոյ զմաքրութիւն, նոյնպէս
և վասն կակղելոյ զմակերեցլթ-
մարմնոյն, առ 'ի հեշտեալ մաքլթա
նալոյ նոցա, ընկալնուլ զհիւթս
ծաղկան : Յետոյ պարտէ օծանել
զծայր նէշտրակին . յաղագս պատ-
ուհաստելոյ զպատրաստականն Թա-
րախիւն ծաղկան (*) ստացելոյ

Թե զնոր
պարտէ պա-
տուհաստել
զծաղիկ նա-
խապահպա-
նող :

*) Որոյ զծաղրութիւն ցուցեալէ 'ի միա-
սին ք արկածից նախապահպանողական
ծաղկան յատկապէս ցուցելոյ :

յայնմանէ՝ որ պատուհաստեալէ ծա-
 ղիկ, կամ այնու՝ զոր պատրաստ-
 եալ ունի ՚ի վերայ ապիկոյ. որ-
 պէս յայտնեցեալ է իսկ ստորեւ:
 Եւ ընդ նմին պարտէ կալնուլ զ-
 բազուկ, առ որում պատուհաստեալ
 լինի ծաղիկն ճախոյ ձեռամբ և աջ
 ձեռամբ կալեալ նէշտրակաւ գոր-
 ծել ՚ի վերայ բազկան զփոքրին չցե-
 տումն: Ստորեւ ուսոյց, ցտեալքն
 այսոքիկ պարտին լինիլ այնպէս
 թեթեւ՝ զի այն ինչ հատանի մակա-
 մորթ. ընդ նովաւ երևեացի ա-
 րիւնաջուր կամ աւիշկ, և ոչ ա-
 րիւն: Քանզի արիւնն կարէ ողո-
 ղանել հոսմամբ իւրով զնիւթ ծաղ-
 կան. ընդ նմին հարկէ ջանալ. զի
 ընկալեալ նիւթ ՚ի նէշտրակէ մի-
 ասցի ընդ մակամորթոյ, օծանե-
 լով զցտեալսն նովիմբ. կալնուլ
 զբազուկ անծածկ ՚ի թեւէ շապ-
 կի, մինչև ցամաքեսցի աւիշկ, և

ապա իսպառ թողուլ զնա հան-
 գրատութեամբ : Օտեղին զայն
 որոյ վերայ պատուհաստեալ լինի
 ծաղիկն, չէ պարտ թանալ և ոչ
 փորել, մինչդեռ 'ի յընթացս 'ի
 վերայ եկեալ արկածից ստորև
 ասելեաց. ոչ վերջացի գլխովին
 կարմրութիւն : Աթէ զկնի պատ-
 ոհաստելոյ 'ի վերս յառաջնում
 կամ յերկրորդում աւուր, ոչ նըշ-
 մարեացի ինչ, բաց 'ի ցտեցելոցն
 նշմարակաւ : Իսկ յերրորդում
 կամ 'ի յընթացս երեց աւուրց,
 նշմարեալ լիցին շուրջ զցտեցե-
 լովք մանր մանր կարմրածեռ խա-
 դաւարտք. և 'ի չորրորդում և կամ
 'ի հինգերրորդում դժգոյն կարմիր,
 բշտուկք 'ի տեղիս պատուհաստեա-
 լըս, ունելով 'ի միջի փոսորակս :
 Ի վեցերրորդում կամ 'ի յեօթ-
 ներրորդում աւուր, բշտուկքս այ-
 սոքիկ սկսանին մեծանալ և փոսո-

Նշանք ճշ-
 մարիտ. նա-
 խաղաղութ-
 նոյն
 ճաշակն :

1652

րաւք լինին ևս՝ նշմարականք: ահա
 այս տայ զնշան հաւատարիմ, թէ
 աշխատանքն չեն եղեալ անօգուտ.
 և թէ նի թ ծաղկան երևեցուցա
 նէ զցանկալի ներգործութիւն
 իւր. յայսմ ժամանակի ընկալնօղն
 պատուաստմամբ զծաղիկն զգայ
 փոքր ինչ ջերմութիւնս. և մանա
 լանդ առ երեկս լինի, գիշերն առ
 փոքրմի, բայց ոչ շարունակ ան
 հանգիստ. վերեին քրտունք նը
 ունալք ՚ի վերայ երեսացնորա. և
 յերեան ելանէ թուլութիւն ինչ:
 Ի յեօթներորդում կամ ութնե
 րորդում աւուր, բշտուկք մեծա
 նան և լնանին լուսաթափանց շա
 րաւով: Այն այս շարուն պիտաւ
 նիէ ՚ի պատուաստել զայլն: (*)

*) Յոմանս յի ՚ի թուլակազմ մանկունս կամ
 ՚ի ցրտային եղանակի. այսպիսի արկածք
 առ դիպին, ՚ի Տասներորդ և կմ ՚ի մետա
 սաներորդում աւուր: բայց հասարա-

Դու թնեցորդ՝ մինչ ցօր մետասան,
 վէրք ծաղկան մեծանան և լնա-
 նին թափանցիկ շարաւով կամ թա-
 րախիւն, և փոսորակք սկսանին ոչ-
 ընչանալ: Դ մետասանեցորդ ում,
 աւուր, շուրջ զվերօք ծաղկան,
 ընդլայնի գոյն կարմիր վճիտ, գան
 ՚ի վերայ ուռոյցք, և շարաւոյ կո-
 րուսեալ զթափանցութիւն իւր
 ՚ի վէրս, լինի սպիտակագոյն, և մը
 սանք ընդ անթատակիւն ուռու-
 ցեալք՝ սկսանին ցաւիլ: Յայսմ
 ժամանակի երևի ջերմն և տասը,
 առաւելու ևս քան զլս, քան ՚ի
 յաւուրս անցեալս, գայ քիրան և
 երբեմն ապախորժութիւն կերա-
 կրոց:

Կօրէն հարկէ գիտել թէ յորում աւ-
 ուր առ դիպի զկնի պատճառաւոյն: այլ
 մինչ թարախն չէ անդրաշրջեալ ՚ի գոյն
 սպիտակ կամ դեղին, և լինի երևելի.
 յայնժամ միշտ պիտոյ է պատճառաւոյն
 առ այլ:

Արկածք այսոքիկ՝ երկարաձգին
 աւելորս մի կամ յերկուս: Յերկո
 տասաներորդում կամ յերեքտա-
 սաներորդում աւելր. ոռոյցք
 շուրջ զվերօք ծաղկան. սկսանին
 նոճաղիլ: վերքն լինին սպիտակ
 գեղնաշուրթք և ՚ի մէջ նոցավեր
 երևին սպիք սևաթուրք ՚ի չորեք
 տասաներորդում աւելր. սպիք
 սևաթուրք՝ լինին շողշողունք:
 Իսկ զկնի եօթնևտասաներորդ ա-
 վելր. և երբեմն ՚ի քսաներոր-
 դում աւելր, ըստ ինքեանց թո-
 թափին. և թողուն զկնի ինքեանց
 զփոսորակս և կամ զխորոփեալս
 ծածկեալս մակամորթով. որպէս
 և լինի սովորաբար զկնի բնական
 ծաղկան: Եւ լինին պատահմունք. զի
 յընթացս գրեցեալ թեթև ար-
 կածիցդ, վերերևեսցին ՚ի վերայ
 մարմնոյն փթթմունք ըստ նմանու
 թեան պիծակաց. որք զկնի վեր-

շահալոյ ծաղկան, ինքեանք ըստ
 ինքեանց առանց դեղի, բոլորո-
 վին ոչնչանան: Բայց մինչդեռ
 երկարաձգի փթթմունս այս, իբ-
 րև շաբաթս երկուս. յայնժամ
 պարտէ ցուցանել թշկին, որ ըստ
 յատկութեան նորին՝ կարօղէ տալ
 զդեղ ինչ: Սակայն պարտէ գի-
 տել թէ փթթումս այս՝ ոչ լծակ
 ցի ընդ վնասակար հետեանց. և
 ոչ իսկ ընդ ծանրագոյն արկածոց:

Մինչ ամենայն վերոյ գրեալ
 թեթև արկածք ՚ի յընթացս ժա-
 մանակի երկարաձգին յամառա-
 բար, որպէս ասացա՛նք վերագոյնդ.
 և ծաղիկք համապատասխանիս անձ
 ներաբար ցուցելոց արկածից. ՚ի
 յայսմ գծագրութենէ. յայնժամ
 զծաղիկ զայդոսիկ. պարտէ համա-
 բել նախապահպանողական: Բայց
 եթէ զկնի պատուհաստելոյն՝ յերկ

Անհաճ
 որոշել
 սոսմ ծաղ-
 կան ՚ի ճշմո-
 րիտ նախա-
 պահպանող

րորդում կամ յերրորդում աճուր
 լինի հրդեհ, նման այնց, որք լե-
 նին 'ի վերս կամ 'ի պալարս փտու
 թիւն, և պիծակք այսոքիկ՝ կամ
 պալարք՝ նախ քան զտասներորդ
 աճուրս չորանան կամ դառնան 'ի
 շարաւ փտեցեալ. յայնժամ այս
 պիսի ծաղիկ, ոչ է նախապահպա-
 նօղ, այլ սուտ. և եթէ սուտ ծաղի
 կըս այս՝ դիպեացի ումք, յայնժամ
 զկնի անցման, նորին, պարտէ զնոյն
 պատուհաստել քանի մի անգամ.
 մինչև ընկալցի զիսկական վերոյ
 գրեալ նախապահպանողական ըզ
 ծաղիկ:

Թէ որպիսի
 հերպիսն առ-
 էալ լինի նա-
 ղաւն 'ի պա-
 րտուհիս
 օյլոյ:

Այլ թ կամ շարաւ 'ի պատուհաս-
 տել զծաղիկ առ այլն, պարտէ լե-
 նիլ հետեւեալ կերպիւ: 'ի յեօթն
 երրորդ՝ ութերրորդ՝ իններորդ
 և կամ 'ի տասներորդում աճուր,
 այն ինչ թէ՛ երեւեացի 'ի վերս

Ծաղկան պատուհաստեալ շարա-
 ունի զգոյն յըստակ նման ջրոյ՝
 այն է շողշողուն. յայնժամ պար-
 տէ ցետուլ ի կողմանէ մակամոր-
 թոյ ծաղկան. վերաց. և օծանել
 ի բշտեցելոց հոսեալ աւշկով
 զծայր նէշտրակին: և ապա պատ-
 ուհաստել այնու կերպիւ՝ որպէս
 վերագոյնդ յայտնեցեալ է: Իսկ
 եթէ պահանջեոցէ հարկաւորու-
 թիւնն յուղարկել զշարաւ ծաղ-
 կան. ի տեղիս տարակացս. յայն-
 ժամ ի բշտեցելոցն հատմամբ հո-
 սեցեալ շարաւով ծաղկան. պարտ
 է օծանել զփոքրիկ ապիկի, և ծած-
 կել զնոյն ինքեան համահաւասար
 ապիկաւ. և զեզերսն նոցա ամրա-
 ցուցանել մեղրամոմով. փաթու-
 թել զերկոսին կողմունս փամիրշ-
 տով և ուղարկել ուր ուրեք պա-
 հանջէ հարկաւորութիւնն: զգու-
 շանալով՝ զեապիկիք այնոքիկ զշ

Թողանիցին 'ի սաստիկ սառնամա-
նիս. կամ 'ի ջերմութեան. և ոչ
թէ աղտոտեսցեն իւղով, յոր-
ժամ դիտէ ոք՝ 'ի գործարկանել
'ի վերայ ապիկեաց զշարաճ մածու-
ցեալ. 'ի պատուհաստել. պարտէ
նա կաշնուլ զնոյնս 'ի վերայ գոլոր
շեաց եռացեալ ջրոյ : Իբրեզի՝
լուծցի շարաճն և կամ արձակես
ցէ զնոյն միով կայլակամբ ջերմ
ջրոյ. և յայնժամ օծցէ շարաւով
այնուճիկ զնէշտրակ. և պատուհա-
ստեսցէ զծաղիկ ըստ ասացելումս :

Թէ որպիսի
զգոշութիւն
ունիլ պիտի
'ի ժամանակի
արհիւսից
ծաղկան

Թէպէտ 'ի ժամանակս երկարու-
թեան վերոյ գրեալ արկածից, որք
'ի նախապահ պանդական ծաղկանէ
դիպանին, ոչ պահանջեն զլնդեր
կար զգուշութիւնս. և այնք՝ առ-
որս պատուհաստի ծաղիկ յամարայ
նի. կարօղ են շրջագայել 'ի մէջ ա-
զատ օդոյ: Բայց 'ի ժամանակի աշ

Կան, ձմերան և ամարան: և նմա-
 նապէս ՚ի ժամանակի խոնաւ և
 ցուրտ եղանակի. յաղագս ապա-
 հով լինելոյ՝ պարտէ նոցա մնալ ՚ի
 տան իւրեանց. իբրեւ զի՝ ոչ պատա-
 հեսցի նոցա, զիարդ և իցէ հիւան-
 դութիւն: ոչ տոճեալ լինի նոցա
 կերակուր դժոճարամարս, այն է
 խիւս թանձր. ձուք պնդախորովք.
 ապուխտ խոզենի. կաղամբ հում.
 կարկանդակ. պանրամայր և նմանք
 նոցին: Այլ պարտէ ջամբել զար-
 դանակ եփեալ մսով եղան, միրգս
 եփեալս, և նմանք նոցին. պահե-
 լով միշտ զքանակութիւնն չափա-
 ճորութեան:

Ծանօթոյ թիւն վերոյ գրեալ
 նախապահպանողական ծաղիկն,
 ոչ տարախոխի առ այլսն ինքն ըստ
 ինքեան. մինչև ոչ պատոճաստեա-
 ցի: Այս արդիւնաւորի սեպհա-

կան մտադրութեան. որով հետեւ
այն ամենայն որինչ դարմանէ զկեա
նըս մարդկան. և կամ պահպանէ
զառողջութիւն նորին. ՚ի վնասա
կարացն խորշելով գտանի կամ
յատուկ ախտաւորք. և կամ նը
պատաւորութեամբ այլոց իրաց.
այնէ կերակուր՝ բնականք՝ հան
գերձ և նմանք նոցին:

Դ խժդան այսմ, նաեւ ամենայն
զգուշութեամբ չէ հնար գաղթ
չել՝ ՚ի յախտակրական արկածից և
մանաւանդ ՚ի բնական ծաղկէ ըզ
թշուառութիւն անհնարին. ՚ի
վերայ սեռի մարդկութեան բե
րողէ:

Բնդդէմ պատուհասակոծ ախ
տիս այսորիկ. ըստ աստուծայիննա
խախնամութեան յայտնի եղեն հը
նարք վերադոյնդ գրեալ: Ահիւ

The first of these is the
 fact that the system of
 the first of these is the
 fact that the system of
 the first of these is the
 fact that the system of
 the first of these is the
 fact that the system of
 the first of these is the

НАСТАВЛЕНІЕ

О ПРИВИВАНІИ ПРЕДОХРАНИТЕЛЬНОЙ ОСПЫ.

Способъ прививанія предохранительной оспы состоитъ въ слѣдующемъ: взявъ ланцетомъ или иглою оспенной машеріи, сколько возможно свѣжѣе, надлежитъ сдѣлать на верхней части руки, ниже плеча двѣ или три ранки, но такъ легко, чтобы кровь едва показалась. Лѣвою рукою надобно снизу крѣпко держать руку держаща такъ, чтобы кожа натянулась. Какъ скоро приподнята будетъ верхняя кожа; то надобно ланцетъ или иглу приподнять вверхъ, дабы машерія удобнѣе сошла въ маленькую ранку; потомъ придерживать нѣсколько пальцемъ находящійся въ ранкѣ кончикъ ланцета или иглы, и ошнать помехоньку.

Оспенное вещество способнѣе къ прививанію, когда оно еще прозрачно и водяно, что бываетъ отъ 7 до 10 дня.

Пересылаемое изъ одного въ другое мѣсто оспенное вещество разводящъ, намочивъ немного теплою водою конецъ ланцета или иглы, кошорымъ и распирающъ засохшее оспенное вещество, а лучше подержавъ спечлышко надъ паромъ кипячей воды.

Первымъ знакомъ благополучнаго успѣха въ прививаніи оспы, показывается въ 3 или 4 день на томъ мѣстѣ, гдѣ проколоша кожа, маленькой красной знакъ. — Мало помалу знакъ сей увеличивается, краснѣетъ, шведетъ и подымается на поверхности кожи.

Около 6-го дня, на срединѣ маленькой сей опухоли, показывается бѣлое нѣсколько прозрачное пятнышко, происходящее отъ раждающейся въ оспенномъ пузырь нѣконной мокроты, которая жидка и прозрачна, на подобіе воды. Пузырь сей мокротой наполняется и расширяется; никогда не превышаетъ въ окружности обыкновеннаго гороха; онъ въ срединѣ нѣсколько вдавленъ, а края его примѣнно возвышены.

Спасительная сія оспа навсегда предохраняетъ отъ губительной природной оспы. Она не подвергаетъ жизнь человѣческую ни малѣйшей опасности, и не оставляетъ по себѣ никакихъ вредныхъ слѣдствій. — Она не причиняетъ ни мало болѣзни. — На тѣлѣ человѣческомъ не оставляетъ нигдѣ знаковъ, кромѣ самаго прививаго мѣста.

Она не прилипчива и не иначе можетъ передана быть отъ одного человека другому, какъ чрезъ прививаніе.

Прививать ее можно во всякомъ возрастѣ, во всякое время года и даже хворымъ дѣтямъ, кромѣ весьма ослабленныхъ.

Во все шеченіе предохранительной сей оспы, нѣтъ надобности давать дѣтямъ лѣкарства и носить ихъ въ баню.

Ребенокъ, коему прививаютъ оспу, не долженъ быть моложе одной недѣли.

Посредствомъ предохранительной сей оспы надѣяться можно, что губительная и чумъ подобная природная оспа наконецъ совершенно истребится. Благочестивые люди приглашаются къ приложенію старанія своего о содѣйствіи въ распространеніи сего, для рода человѣческаго, великаго благодѣянія.

С. П. Бургскаго Императорскаго Воспитательнаго дома Главный Докторъ
Лейбъ-Медикъ Статскій Совѣтникъ и разныхъ орденовъ Кавалеръ Яковъ Кильвейнъ.

въ 4 день

въ 8 день

въ 10 день

въ 12 день

въ 18 день

ОБЩЕСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА
ИМЕНИ С.А. РАДЧЕНКО

